

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

PHẠM THỊ LAN

**DẠY HỌC ĐÀN NHỊ CHO SINH VIÊN
NĂM THỨ NHẤT TRƯỜNG ĐẠI HỌC FPT**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC ÂM NHẠC
Khóa 14 (2019 – 2021)**

Hà Nội, 2022

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Nguyễn Đỗ Hiệp

Phản biện 1: PGS.TS Phạm Trọng Toàn

Phản biện 2: PGS.TS Hà Thị Hoa

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày 25 tháng 8 năm 2022

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Nhạc cụ truyền thống là một bộ phận quan trọng, góp phần làm nên tính đa dạng và độc đáo trong nền văn hóa dân tộc nói chung và âm nhạc truyền thống nói riêng. Trải qua hàng nghìn năm lịch sử, chúng kiến bao thăng trầm của đất nước, cùng những tiếp biến, giao thoa văn hóa đã đi kèm với sự du nhập nhiều nhạc cụ vào Việt Nam, trong đó có đàn Nhị.

Đàn Nhị là nhạc cụ thuộc họ vĩ kéo, nổi bật với âm thanh mượt mà, uyển chuyển, phù hợp với nhiều thể loại cũng như sự đa dạng trong từng vùng miền. Đàn Nhị được sử dụng trong nghệ thuật Chèo, nhạc Huế, nhạc tài tử Nam Bộ... Ngày nay, đàn Nhị còn được sử dụng trong âm nhạc hiện đại, mang đến màu sắc mới và tạo cho người nghe những bất ngờ về kỹ thuật cũng như âm thanh.

So với các nhạc cụ cùng họ vĩ kéo như Hồ, Lúu... đàn Nhị nổi trội hơn về tính năng cũng như sự đa dạng trong thể hiện. Đàn Nhị hiện diện đầy đủ với các hình thức diễn tấu từ độc tấu, song tấu, tam tấu đến hòa tấu, từ thính phòng đến sân khấu. Đàn Nhị thể hiện rõ khả năng diễn tấu linh hoạt mà khó có một nhạc cụ cổ truyền nào đạt được.

Tại Việt Nam, một số nghệ sĩ đàn Nhị được biết đến như: NSƯT Lê Quang Dũng, NSND Thế Dân, Nghệ sĩ Bá Nha, Nghệ sĩ Trần Văn Xâm... Thông qua các buổi biểu diễn của họ, tiếng đàn Nhị trở nên thân quen, gần gũi hơn với đông đảo khán giả, đặc biệt là những khán giả trẻ. Đàn Nhị cũng là phương tiện để các nghệ sĩ Việt Nam giới thiệu âm nhạc truyền thống ra thế giới, để hòa cùng dòng chảy của âm nhạc thế giới.

Từ xưa, đàn Nhị đã được truyền dạy dưới hình thức truyền nghề, truyền ngón. Nhiều năm trở lại đây, đàn Nhị được đưa vào giảng dạy tại các trường âm nhạc chuyên nghiệp như: Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh, Học

viện Âm nhạc Huế... Tuy không phải là một cơ sở đào tạo âm nhạc chuyên nghiệp, nhưng trường Đại học FPT là một trong những trường tiên phong trong việc đưa nhạc cụ truyền thống vào chương trình giảng dạy cho SV. Từ năm 2014, bộ môn Nhạc cụ truyền thống (trong đó có đàn Nhị) được đưa vào chương trình giảng dạy. Một trong những mục tiêu của nhà trường là SV có thể hội nhập toàn cầu, nhưng vẫn mang trong mình nét đẹp bản sắc văn hóa Việt Nam. Đó là lý do mà Trường Đại học FPT đưa nhạc cụ truyền thống thành môn học chính khóa. SV được chọn một trong bảy loại nhạc cụ bao gồm: đàn Tranh, đàn Bầu, đàn Nhị, đàn Tỳ Bà, đàn Nguyệt, Sáo, Trống dân tộc để theo học. Với thời lượng 30 buổi, thời gian một tiết là 1 giờ 30 phút cho một buổi học, SV sẽ được hướng dẫn để có thể chơi được một số bài viết cho đàn Nhị ở mức độ đơn giản.

Trong chương trình dạy học đàn Nhị, SV được học về luyện ngón, kỹ thuật tay trái, kỹ thuật tay phải, các bài dân ca, ca khúc được chuyển soạn cho cây đàn Nhị. Hầu hết SV đã được học lý thuyết âm nhạc cơ bản ở các trường tiểu học và trung học cơ sở, nhưng hiểu biết của các em còn hạn hẹp, do đó việc dạy học cho SV, GV sẽ khó khăn và vất vả hơn rất nhiều. Bên cạnh đó, giáo trình dạy học của trường vẫn chưa được nghiên cứu, hệ thống, chọn lọc một cách bài bản, chủ yếu GV tự sưu tầm, chuyển soạn một số ca khúc, dân ca và tham khảo những giáo trình khác để đưa vào giảng dạy, nên tính thống nhất chưa cao. Điều đó cũng làm ảnh hưởng không nhỏ tới chất lượng dạy học đàn Nhị cho SV tại Trường Đại học FPT. Với mục tiêu giúp SV làm quen, tìm hiểu nhạc cụ và thể hiện được những bản nhạc đơn giản, tuy nhiên với thời gian quá ngắn, nên sau khi kết thúc môn học các em rất dễ quên những kiến thức về đàn Nhị, nếu không được không tiếp tục luyện tập, trau dồi kỹ năng đã học.

Là GV bộ môn đàn Nhị tại Trường Đại học FPT, chúng tôi nhận thấy SV nơi đây nhiều em có năng khiếu âm nhạc và yêu thích nhạc

cụ truyền thống trong đó có đàn Nhị. Vớì mong muốn nâng cao chất lượng học đàn Nhị, chúng tôi chọn đề tài: *Dạy học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất, Trường Đại học FPT* cho luận văn tốt nghiệp Thạc sĩ chuyên ngành Lý luận và phương pháp dạy học Âm nhạc.

2. Lịch sử nghiên cứu

2.1. Sách

Cuốn *Tuyển tập Dân ca, tác phẩm mới Việt Nam và nước ngoài* của tác giả Nguyễn Thế Dân, do Trung tâm Thông tin & Thư viện Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam xuất bản năm 2004.

Cuốn *Nhạc khí dân tộc Việt Nam* của tác giả Lê Huy – Huy Trân do nhà xuất bản Văn hóa in năm 1984.

Cuốn *Tuyển tập kỹ thuật cho đàn Nhị* (quyển I) của tác giả Nguyễn Thế Dân (2005) do Trung tâm Thông tin & Thư viện Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam xuất bản năm 2005.

Cuốn *Tuyển tập chèo cổ Việt Nam cho đàn Nhị* của tác giả Nguyễn Thế Dân do Trung tâm Thông tin & Thư viện Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam xuất bản năm 2007. Nội dung chính của sách, tác giả tổng hợp các tác phẩm viết cho đàn Nhị theo phong cách của thể loại Chèo.

Cuốn *Tuyển tập Nhạc phong cách Huế*, của tác giả Nguyễn Thế Dân, do Trung tâm Thông tin & Thư viện Học Viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam xuất bản năm 2007. Cuốn sách tổng hợp các tác phẩm viết cho đàn Nhị theo phong cách nhạc Huế.

Như vậy có thể thấy rằng, công trình của các tác giả vừa đề cập ở trên, đã cung cấp cho chúng tôi những kiến thức cần thiết về bài bản, kỹ thuật và phong cách thể hiện tác phẩm đàn Nhị theo phong cách Chèo và phong cách nhạc Huế.

2.2. Luận văn

Các luận văn về dạy học đàn Nhị không nhiều, theo khảo sát sơ bộ của chúng tôi đến thời điểm hiện tại có một số luận văn sau:

Luận văn thạc sĩ: *Một số vấn đề về giảng dạy đàn Nhị tại Nhạc viện Hà Nội* của tác giả Bùi Hồng Giót, bảo vệ năm 2007 tại Nhạc Viện Hà Nội. Nội dung của luận văn, tác giả tập trung vào hai vấn đề chính: thứ nhất về vai trò và vị trí của đàn Nhị, mục đích để nhằm giữ gìn, phát triển nghệ thuật đàn Nhị trong thời đại giao lưu văn hóa mang tính toàn cầu; thứ hai, tác giả đánh giá và nhận xét về kỹ thuật và cách thức dạy học theo kiểu truyền ngôn của các nghệ nhân, trên cơ sở sẽ áp dụng một cách hợp lý để truyền lại cho các thế hệ học sinh, SV, GV của Nhạc viện Hà Nội (nay là Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam).

Luận văn thạc sĩ: *Một số vấn đề biểu diễn và giảng dạy đàn Nhị Việt Nam* của tác giả Nguyễn Quang Duy bảo vệ năm 2014, tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam.

Luận văn thạc sĩ: *Giảng dạy các bài tập kỹ thuật cho đàn Nhị hệ Trung cấp tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam* của tác giả Nguyễn Thành Nhân bảo vệ năm 2016, tại Học viện âm nhạc Quốc gia Việt Nam.

Luận văn của tác giả Nguyễn Quang Duy và Nguyễn Thành Nhân, tuy đưa ra các phương pháp dạy học về kỹ thuật của đàn Nhị cho đối tượng là học sinh trung cấp chuyên nghiệp, nhưng chúng tôi cũng lĩnh hội được một số vấn đề về tư thế ngồi, các kỹ thuật cơ bản để đưa vào dạy cho SV năm thứ nhất Trường Đại học FPT.

Luận văn thạc sĩ: *Dạy học tác phẩm mới cho sinh viên chuyên ngành đàn Nhị tại Trường Cao đẳng Nghệ thuật Hà Nội* của tác giả Dương Thùy Anh, bảo vệ tại Trường ĐHSP Nghệ thuật TW năm 2016. Trên đánh giá thực trạng của việc dạy đàn Nhị tại Trường Cao đẳng Nghệ thuật Hà Nội, tác giả đi vào phương pháp dạy học một số tác phẩm mới cho sinh viên. Với nội dung nghiên cứu như vậy, cho chúng tôi thấy rõ hơn về khả năng kỹ thuật của cây đàn là vô cùng phong phú, nó không chỉ diễn tấu tốt với các tác phẩm âm nhạc cổ truyền, mà còn có khả năng thể hiện ở các tác phẩm âm nhạc mới.

Chắc chắn còn nhiều công trình, bài viết liên quan đến vấn đề về đàn Nhị mà chúng tôi chưa biết. Dầu vậy, đến thời điểm hiện tại chưa có tác giả nào nghiên cứu về dạy học đàn Nhị cho SV tại Trường Đại học FPT, do đó nghiên cứu của là hoàn toàn mới. Tuy nhiên, những công trình của các tác giả vừa nêu ở trên, sẽ là nguồn tư liệu quý giá để chúng tôi kế thừa trong quá trình nghiên cứu của mình.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Thông qua việc tìm hiểu thực trạng dạy học đàn Nhị, chỉ rõ vai trò của cây đàn, từ đó đưa ra một số biện pháp dạy học đàn Nhị cho SV năm thứ nhất tại Trường Đại học FPT, nhằm nâng cao chất lượng dạy học, góp phần vào việc bảo tồn, phát huy giá trị của các nhạc khí dân tộc trong xã hội Việt Nam đương đại.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Nghiên cứu tài liệu, giải thích các khái niệm liên quan đến việc dạy học và dạy học đàn Nhị, thông qua đó sẽ xây dựng cơ sở lý luận cho luận văn.

Làm rõ thực trạng dạy học và học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất trường Đại học FPT, để làm cơ sở thực tiễn cho luận văn.

Nghiên cứu các tác phẩm viết cho đàn Nhị, từ đó chọn lọc những bài phù hợp để đưa vào nội dung dạy học.

Đề xuất các biện pháp dạy học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất Trường Đại học FPT một cách phù hợp và hiệu quả.

Tiến hành dạy thực nghiệm để đánh giá tính khả thi của các biện pháp đề ra trong luận văn.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận văn là các biện pháp dạy đàn Nhị cho SV năm thứ nhất tại trường Đại học FPT.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Các biện pháp dạy học đàn Nhị, thực chất là dạy học các kỹ thuật từ đơn giản đến phức tạp và kỹ năng biểu diễn các phong cách âm nhạc... Tuy nhiên, trong luận văn này, chúng tôi chỉ đề cập tới các biện pháp về thực hiện kỹ thuật tay trái, tay phải với các bài luyện ngón, bài dân ca: Cò lả, ca khúc: Vào rừng hoa dành cho SV năm thứ nhất tại trường Đại học FPT.

Cách ứng dụng các kỹ thuật vào các tác phẩm soạn cho đàn Nhị.
Phương pháp dạy đàn Nhị truyền thống và hiện đại.

Nghiên cứu này được thực hiện trong không gian của Trường Đại học FPT.

Thời gian chúng tôi thực hiện nghiên cứu từ 05 năm 2020 đến tháng 12 năm 2021.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình thực hiện luận văn, chúng tôi sử dụng những phương pháp nghiên cứu chính như sau:

Phương pháp nghiên cứu lý thuyết.

Phương pháp phân tích tổng hợp.

Phương pháp thực nghiệm.

6. Đóng góp của luận văn

6.1. Về phương diện lý luận

Luận văn đưa ra một số vấn đề về phương pháp dạy học đàn Nhị cho SV năm nhất tại Trường Đại học FPT, từ đó có thể giúp cho GV dạy nhạc cụ truyền thống nói chung có cơ sở lý luận về quan điểm trong việc dạy học.

6.2. Về thực tiễn

Luận văn có thể dùng làm tài liệu giảng dạy đàn Nhị tại Trường Đại học FPT, và tư liệu tham khảo cho những nghiên cứu tương đồng, cùng hướng.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, luận văn gồm có hai chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực trạng dạy học đàn Nhị cho sinh viên Trường Đại học FPT.

Chương 2: Biện pháp dạy học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TRẠNG DẠY HỌC ĐÀN NHỊ CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC FPT

1.1. Cơ sở lý luận

1.1.1. Một số khái niệm

1.1.1.1. Dạy học

Dạy học là truyền thụ kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo của thầy giáo cho học sinh.

Dạy học là để nâng cao trình độ văn hóa và phẩm chất đạo đức, theo chương trình nhất định.

1.1.1.2. Dạy học đàn Nhị

Dạy học đàn Nhị là quá trình bao gồm toàn bộ hệ thống những hoạt động, hành động của hai chủ thể là GV và SV được kết hợp có mục đích, định hướng giúp SV có năng lực tư duy, hiểu và thực hiện được các kỹ thuật của cây đàn và thể hiện tốt các tác phẩm âm nhạc.

1.1.1.3. Phương pháp dạy học

Dạy học và phương pháp dạy học có mối quan hệ mật thiết và gắn bó chặt chẽ với nhau. Dạy học và phương pháp dạy học cùng hướng tới mục đích đem lại hiệu quả cho người học. Phương pháp dạy học góp phần điều khiển, thay đổi quá trình nhận thức, giáo dục cho người học. Trong đó, phương pháp dạy học đóng vai trò chủ đạo, hướng dẫn phương pháp học.

1.1.1.4. Phương pháp dạy học đàn Nhị

Phương pháp dạy học đàn Nhị là cách thức, thao tác, con đường và hệ thống các hành động của GV nhằm truyền cho SV những kiến thức, kỹ thuật, kỹ năng.

Trong phương pháp dạy học đàn Nhị, có hai phương pháp, đó là *phương pháp dạy học truyền thống* và *phương pháp dạy học hiện đại*.

1.1.2. **Khái quát về đàn Nhị**

1.1.2.1. *Nguồn gốc, quá trình phát triển của đàn Nhị ở Việt Nam*

Đàn Nhị ở nước ta, tùy theo từng vùng, từng tộc người mà có những tên gọi khác nhau. Chẳng hạn người Việt ở vùng châu thổ Bắc Bộ gọi là *Lúu, Nhị lúu*; Người Chăm ở Nam Trung Bộ gọi là *Cò ke*, Người Việt ở vùng đồng bằng Nam Bộ lại gọi là *Đòn cò*... là nhạc cụ có 2 dây thuộc bộ dây có cung vĩ, cũng là thành viên chính thức của dàn nhạc dân tộc. Tuy nhiên, đàn Nhị không phải nhạc cụ có nguồn gốc từ Việt Nam, nó là nhạc cụ ngoại lai được du nhập vào nước ta từ nhiều thế kỷ trước. Theo một tư liệu mà chúng tôi sưu tầm, được biết:

1.1.2.2. *Cấu tạo của đàn Nhị*

Đàn Nhị có 2 loại, đàn làm bằng tre và đàn làm bằng gỗ. Dấu làm bằng tre hay bằng gỗ, thì đàn Nhị vẫn có cấu tạo giống nhau.

Cấu tạo đàn Nhị gồm 7 bộ phận: bát nhị, cần nhị, trụ nhị, cung vĩ, dây nhị, cử nhị, ngựa đàn.



Nguồn: internet [49]

1.1.2.3. *Một số kỹ thuật đàn Nhị*

Kỹ thuật tay phải

Kỹ thuật tay phải của đàn Nhị, chủ yếu là cách sử dụng vĩ. Khi cầm vĩ, người chơi “hơi ngửa bàn tay và cầm vào phần gốc của cung vĩ”. Kỹ thuật tay phải có vai trò vô cùng quan trọng đối với người học đàn Nhị nói chung và sinh viên năm thứ nhất Trường FPT nói riêng.

Kỹ thuật tay trái

Kỹ thuật tay trái bao gồm các thế tay và một số ngón đàn đặc trưng:

Thế tay: Người chơi đàn Nhị chuyển thế tay bằng cách thay đổi cỡ tay theo quy tắc riêng.

Ngón rung: giúp tiếng đàn ngân vang mà không khô, cứng. Kỹ thuật này được sử dụng ở hầu hết các âm có độ ngân dài.

Ngón vuốt: là kỹ thuật dùng ngón tay di trên dây đàn theo hướng từ dưới lên trên hoặc từ trên xuống dưới.

Ngón nhấn: người chơi nhấn vào một cung phím bất kỳ, đồng thời nhấn làm cho dây đàn căng ra. Ngón nhấn giúp âm thanh cao hơn và thường là một cung.

Ngón lấy: còn được gọi là ngón vỗ. Ngón lấy được sử dụng nhằm thể hiện những đường nét giai điệu mang tính chất lưu luyến, ngâm ngùi.

Ngón nhấn lấy (còn gọi là ngón nhún), đây là cách bấm nhanh, liên tiếp vào cung phím bất kỳ, tạo âm thanh vang nhiều lần ở hai âm cao thấp liền bậc (trong phạm vi độ ngân của nốt nhạc).

Ngón lấy rền: còn gọi là đồ hột, là dạng lấy nhanh, âm chính và âm lấy (liền bậc hay cách bậc) phát ra như làn sóng rền.

Bật dây: làm phong phú trong diễn tấu đàn Nhị. Đối với đàn Nhị nên bật âm ở dây buông (hai âm C, G), bật những âm khác khó và nghe không rõ

1.1.2.3. Vai trò của bộ môn đàn Nhị với sinh viên Đại học FPT

Trường Đại học FPT không phải là một cơ sở đào tạo nghệ thuật, nhưng do định hướng của Hội đồng trường cũng như Ban Giám hiệu, để đáp ứng yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực mới, nên hơn 10 năm trở lại đây nhạc cụ truyền thống được đưa vào dạy học và xác định là môn học chính khóa cho tất cả SV trong trường. Từ năm thứ nhất, SV đã được chọn một trong các nhạc cụ: Sáo trúc, đàn Tỳ bà, đàn Nhị, đàn Nguyệt, đàn Tranh, đàn Bầu, Trống dân tộc để học.

So với các nhạc cụ khác, đàn Nhị cũng được nhiều sinh viên yêu thích và lựa chọn là môn học trong năm thứ nhất bậc Đại học.

Học đàn Nhị sẽ giúp sinh viên giải tỏa căng thẳng và lấy lại được sự cân bằng khi học các môn học chuyên ngành khác. Học đàn Nhị cũng là để giúp sinh viên có cơ hội được giải trí, tiếp cận và thưởng thức cái đẹp trong âm nhạc do âm thanh của cây đàn mang lại, từ đó các em sẽ thấy thoải mái hơn trong việc học tại trường và có những ứng xử văn hóa với thầy cô, bạn bè.

1.2. Cơ sở thực tiễn

1.2.1. Vài nét về trường Đại học FPT và tổ âm nhạc truyền thống

1.2.1.1. Vị trí địa lý, cơ cấu tổ chức và cơ sở vật chất

Trường Đại học FPT là một phần trong bộ máy vận hành của tập đoàn FPT. FPT có tiền thân là công ty Công nghệ Thực phẩm với tên tiếng Anh: The Food Processing Technology Company, được thành lập ngày 13 tháng 9 năm 1988. Ngày 27 tháng 10 năm 1990, FPT được đổi thành The Corporation for Financing Promoting Technology - Công ty Đầu tư và Phát triển Công nghệ.

Trường Đại học FPT được thành lập ngày 8/9/2006 theo Quyết định số 208/2006/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ. Trường hoạt động theo Quy chế tổ chức và hoạt động của Trường Đại học tự thực theo Quyết định số 61/2009/QĐ-TTg, ban hành ngày 17/4/2009 của Chính phủ. Trường Đại học FPT nằm trong tổ chức giáo dục FPT, là một trong những hệ thống giáo dục lớn của Việt Nam, gồm các hệ đào tạo từ tiểu học, trung học cơ sở, trung học phổ thông.

1.2.1.2. Những thành tích

Sau hơn 20 năm thành lập và hoạt động, trường Đại học FPT đã triển khai chương trình hợp tác với hơn 60 trường thuộc 27 nước trên thế giới và dự kiến sẽ mở rộng trong tương lai. Do vậy, sinh viên theo học có điều kiện thực tập, hội thảo, hội nghị, tham gia các hoạt động hợp tác quốc tế... Theo thống kê của nhà trường cứ 5 sinh viên

thì có 1 sinh viên được tạo điều kiện ra nước ngoài học tập theo chương trình trao đổi sinh viên.

1.2.1.3. Tổ Âm nhạc truyền thống

Tổ Âm nhạc truyền thống thuộc bộ môn Kỹ năng mềm tại trường Đại học FPT, được thành lập từ năm 2014 và hoạt động cho đến nay. Những ngày đầu mới thành lập, tổ Âm nhạc truyền thống giảng dạy 5 nhạc cụ: đàn Tranh, đàn Nguyệt, đàn Nhị, sáo Trúc và đàn Bầu. Năm 2015, bổ sung đàn Tỳ bà và năm 2018, tổ bộ môn cùng trường Đại học PFT quyết định đưa Trống dân tộc vào chương trình giảng dạy.

1.2.2. Thực trạng dạy và học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất

1.2.2.1. Chương trình, tài liệu giảng dạy

Đàn Nhị là một trong 7 nhạc cụ (đàn Tranh, đàn Nguyệt, Sáo, đàn Nhị, đàn Tỳ bà, Trống dân tộc, đàn Bầu) thuộc bộ môn âm nhạc được lựa chọn giảng dạy tại Đại học FPT.

Mục tiêu của chương trình đào tạo bộ môn đàn Nhị tại Trường Đại học FPT, nhằm hướng dẫn và rèn luyện cho sinh viên những kỹ thuật cơ bản của cây đàn, giúp các em có thể chơi những bài dân ca, ca khúc từ đó có khả năng tự học, tự tìm hiểu về nhạc cụ sau này.

Tổng thời lượng dành cho sinh viên năm thứ nhất đối với bộ môn đàn Nhị là 30 buổi học. Sinh viên học 5 buổi 1 tuần và học liên tục trong 6 tuần, thời lượng là 90 phút dành cho tối đa 15 sinh viên. Sau 3 tuần học, sinh viên biểu diễn 1 bài hoàn thiện và sau 6 tuần SV sẽ thi 3 bài để kết thúc môn học.

Bảng 1.1. Các bài trong chương trình giảng dạy

CÁC BÀI TRONG CHƯƠNG TRÌNH GIẢNG DẠY			
STT	Tên bài	Thể loại	Tác giả
1	Lý cây đa	Dân ca	Quan họ Bắc Ninh
2	Cò lả	Dân ca	đồng bằng Bắc Bộ
3	Đi cấy	Dân ca	Thanh Hóa
4	Tam pháp nhập môn	Nhạc cải lương	
5	Gà gáy le te	Dân ca	Cống Khao

6	Vào rừng hoa	Ca khúc	Việt Anh
7	Cả nhà thương nhau	Ca khúc	Phan Văn Minh
8	Con chim vàng khuyên	Ca khúc	Hoàng Vân

1.2.2.2. Khả năng tiếp thu môn đàn Nhị của sinh viên năm thứ nhất

Đối với sinh viên theo học tại Đại học FPT, bộ môn âm nhạc nói chung và đàn Nhị nói riêng, việc học và chơi đàn cũng là quá trình nỗ lực và khổ luyện. Không như các nhạc cụ có phím (như Piano, đàn Phím điện tử, đàn Tỳ bà...), học đàn Nhị gặp khó khăn hơn ở việc định hình cao độ của âm thanh. Cao độ âm thanh của đàn Nhị, phụ thuộc nhiều vào tai nghe và cách người chơi cầm vĩ kéo...

1.2.2.3. Phương pháp dạy của giảng viên

Đề cao việc phát triển toàn diện về mặt kiến thức cũng như con người cho sinh viên, Trường Đại học FPT không chỉ chú trọng các bộ môn chuyên ngành mà còn quan tâm tới các bộ môn nghệ thuật, trong đó có đàn Nhị.

Trong quá trình học, vì đào tạo sinh viên không chuyên nên các em còn nhiều hạn chế trong kiến thức âm nhạc, cũng như còn mới mẻ đối với bộ môn đàn Nhị.

Bên cạnh việc hướng dẫn cách cầm đàn, kỹ thuật của cây đàn, khi nhận bài, giảng viên giúp các em đọc nốt, xướng âm để hình dung giai điệu của bài.

Do thời lượng học trên lớp không nhiều và hướng dẫn 15 sinh viên trong một lớp, nên việc chỉnh sửa, hướng dẫn tỷ mỉ cho từng em là rất khó.

Không chỉ đồng hành cùng các em vượt qua những kỳ thi trong trường, giảng viên còn hỗ trợ, cùng sinh viên tham gia biểu diễn các chương trình của trường như: chào sinh viên, khai giảng, bế giảng...

1.2.3. Một số nhận định

Bộ môn đàn Nhị đưa vào dạy học tại Trường Đại học FPT, tuy thời gian chưa lâu, nhưng đã bộc lộ một số vấn đề sau:

Nhà trường luôn quan tâm đến bộ môn âm nhạc truyền thống nói chung và đàn Nhị nói riêng. Nhà trường có đầy đủ nhạc cụ, phòng học

khang trang có các trang thiết bị hiện đại, giúp cho việc dạy học được thuận lợi.

Sinh viên đa phần các em đều năng khiếu và có khả năng học đàn Nhị.

Giảng viên là những người được đào tạo chuyên nghiệp tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam, có kinh nghiệm trong biểu diễn và có tinh thần, thái độ nghiêm túc, nhiệt tình trong giảng dạy đàn Nhị.

Bên cạnh những ưu điểm như trên, vẫn còn những hạn chế như sau:

Bộ môn đàn Nhị tại Đại học FPT chưa có giáo trình, giáo án cụ thể, thống nhất.

Do số lượng sinh viên đông và không có sự đồng đều về trình độ, nên chất lượng giờ học không cao

Sinh viên khi theo học bộ môn đàn Nhị, đa phần chưa biết nhiều về kiến thức âm nhạc cơ bản.

Tiểu kết chương 1

Dạy học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất tại Trường Đại học FPT, đây là nghiên cứu trường hợp cho một đối tượng không chuyên. Cũng như các nghiên cứu khác, đầu tiên phải có cơ sở lý luận để làm nền tảng, định hướng cho sự nghiên cứu.

Sau khi xây dựng được cơ sở lý luận, một mảng không thể thiếu đó là khảo sát thực trạng của việc dạy học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất tại Trường Đại học FPT.

Để nâng cao chất lượng giảng dạy học đàn Nhị, tất nhiên giảng viên phải có một tâm thế tốt, nhìn nhận và đánh giá đúng vấn đề. Những ưu điểm cần được phát huy, nhược điểm cần phải có các biện pháp giải quyết cụ thể. Đó cũng là nội dung chính, mà chúng tôi sẽ lần lượt giải quyết trong chương 2 của luận văn này.

Chương 2

BIỆN PHÁP DẠY HỌC ĐÀN NHỊ CHO SINH VIÊN NĂM THỨ NHẤT

2.1. Bổ sung bài tập vào chương trình giảng dạy

2.1.1. Tiêu chí lựa chọn

Thứ nhất: Các bài tập là những ca khúc hoặc bài dân ca, soạn cho đàn Nhị phải có nội dung sâu sắc, có tính giáo dục cao, dễ hiểu và phù hợp với khả năng của sinh viên năm nhất tại trường Đại học FPT.

Thứ hai: Các bài tập có giai điệu mang âm hưởng dân ca Việt Nam hoặc những ca khúc đã quen thuộc với các em sinh viên và có cấu trúc đơn giản, sử dụng hình thức một đoạn đơn, hai đoạn đơn.

Thứ ba: Các bài tập dành cho sinh viên năm thứ nhất (mới học đàn) chỉ nên dừng lại ở những bài có âm vực trong phạm vi 1 quãng tám và mở rộng đến 2,3 quãng tám với những bạn có năng khiếu muốn học nâng cao.

Thứ tư: Các bài tập phải đảm bảo tính đa dạng nhằm đáp ứng được nhiều đối tượng, trình độ của sinh viên.

2.1.2. Các bài tập bổ sung

Bảng 2.1. Bài tập bổ sung

STT	Bài tập	Thể loại	Tác giả, vùng miền
1	Lý cây xanh	Dân ca	Nam Bộ
2	Hát ru	Dân ca	Hà Nam
3	Xòe Hoa Tây Bắc	Dân ca	Thái
4	Đi cắt lúa	Dân ca	H' rê
5	Mã Vỹ	Nhạc cung đình	Huế
5	Nhớ ơn Bác Hồ	Ca khúc	Phan Huỳnh Điểu
6	Bầu trời xanh	Ca khúc	Nguyễn Văn Kỳ

2.2. Điều chỉnh hình thức tổ chức lớp học và phương pháp dạy học

2.2.1. Điều chỉnh hình thức tổ chức lớp học

Ngay từ khi bắt đầu, bộ môn nhạc cụ truyền thống nói chung và đàn Nhị nói riêng luôn được nhà trường chú trọng đầu tư về cơ sở vật

chất nhằm đảm bảo tốt nhất chất lượng dạy và học của thầy và trò, đội ngũ giảng viên được tăng cường cả về số lượng và chất lượng. Do vậy, trong 90 phút giảng dạy, chúng tôi sẽ điều chỉnh lớp học chia thành 3 nhóm: Mỗi một nhóm 5 sinh viên học trong 30 phút, GV sẽ hướng dẫn từng bạn trong nhóm thứ nhất và cho từng bạn diễn tấu, các nhóm còn lại quan sát để nắm bắt rõ hơn bài học, đồng thời giúp cho việc hướng dẫn của GV được nhanh hơn.

Với bộ môn âm nhạc truyền thống nói chung và đàn Nhị nói riêng, nếu sắp xếp thời gian học liên tục từ thứ 2 đến thứ 6, kéo dài trong 30 buổi, sinh viên sẽ không có thời gian để luyện tập ở nhà cũng như ghi nhớ kỹ hơn bài học.

2.2.2. *Đổi mới phương pháp dạy học*

2.2.2.1. *Kết hợp giữa phương pháp dạy học truyền thống và hiện đại*

Phương pháp dạy học đàn Nhị truyền thống nổi bật là vai trò của người thầy. Đây là phương pháp mà người thầy trực tiếp hướng dẫn người học dựa trên những kinh nghiệm, kỹ năng sẵn có mà họ đã tích lũy được, không thông qua sách vở hay một giáo trình cụ thể nào. Với phương pháp dạy học truyền thống, sinh viên nhanh chóng nắm bắt được tác phẩm và thuộc bài nhanh hơn.

Phương pháp dạy học trên bản ký âm với hệ thống ký hiệu sắc thái hiện đại có bổ sung các ký hiệu riêng cho các nhạc cụ truyền thống từ lâu đã được áp dụng trong dạy học nhạc cụ truyền thống.

2.2.3. *Sử dụng công nghệ phục vụ dạy học*

Bên cạnh việc học, theo dõi phân thị phạm của người giảng viên, trong giờ học thực hành đàn Nhị, chúng tôi sử dụng các thiết bị công nghệ (máy chiếu, loa, đài, máy tính...) để trình chiếu bản phổ, âm thanh giúp sinh viên xem, nghe băng, đĩa tác phẩm của các nghệ sĩ biểu diễn để các em có góc nhìn đa chiều về nghệ thuật biểu diễn đàn Nhị.

Ngoài giờ học trên lớp, giảng viên còn có thể hướng dẫn các em học và tìm hiểu thêm những kiến thức về bộ môn đàn Nhị từ nhiều nguồn tư liệu khác như: Sách, băng, đĩa, tài liệu trên mạng Internet...

2.3. Hướng dẫn thực hành

2.3.1. Rèn luyện tư thế ngồi chơi đàn

Trước khi vào bài học về tư thế ngồi đàn, giảng viên giới thiệu về cây đàn, làm mẫu để sinh viên quan sát.



Trong giờ học, sinh viên ngồi trên ghế. Giảng viên hướng dẫn các em ngồi thẳng lưng, cơ thể thả lỏng, hai ống chân dựng thẳng, úp hai bàn chân xuống đất.

Tay trái đỡ cần đàn bằng ngón cái và ngón trỏ ở cỡ định vị trên cần đàn. Đàn để ở trên đùi trái người chơi và hơi ngả về phía trước và cách xa vai trái khoảng 20-25cm.

2.3.2. Rèn luyện kỹ thuật cơ bản

2.3.2.1. Luyện kéo dây buông

Đối với đàn Nhị, tay phải là tay cầm vĩ, tay trái giữ chắc đàn và bấm nốt. Có hai kỹ thuật dùng vĩ cơ bản là kéo vĩ từ gốc đến ngọn và đẩy vĩ từ ngọn xuống gốc. Đây là kỹ thuật đầu tiên khi chơi đàn Nhị và chiếm vị trí quan trọng đối với sinh viên khi mới làm quen cây đàn.

Luyện kéo vĩ được tiến hành trên 2 dây buông, dây ngoài là dây cao (dây G) và dây trong là dây trầm (dây C).

Khi nắm được kỹ thuật, GV hướng dẫn SV thực hành kéo vĩ ở dây ngoài trước (dây G).

Với các bài tập kỹ thuật kéo dây buông, yêu cầu sinh viên kéo đúng kỹ thuật, tiếng đàn rõ nét.

2.3.2.2. *Luyện bấm nốt dây trong, dây ngoài*

Để luyện tập nốt bấm, giảng viên hướng dẫn cho sinh viên nốt nhạc trên đàn, đồng thời hướng dẫn ngón đặt vào dây, cách bấm nốt sao cho to, tròn tiếng giống như khi kéo nốt dây buông.

Đàn Nhị không có phím bấm nên ước lượng cỡ theo một khoảng nhất định, khoảng này còn căn cứ vào cỡ đàn buộc cao hay thấp và SV phải dùng tai để kiểm tra cao độ nốt nhạc.

Khi bấm dây phải sử dụng đầu ngón tay, không dùng phần đốt ngón tay và không bấm vuông góc với đàn mà thực hành theo một góc nghiêng khoảng 45° .

Cũng giống như luyện vĩ kéo dây buông, luyện tập ngón bấm cũng tiến hành trên cả 2 dây của đàn Nhị. Sinh viên luyện tập ngón bấm ở dây trong trước và ở dây ngoài sau.

2.3.2.3. *Luyện cung vĩ rời, cung vĩ luyến*

Trong các kỹ thuật tay trái, chúng tôi hướng dẫn sinh viên kỹ thuật cung vĩ rời và cung vĩ luyến. Cung vĩ rời được chia làm 2 loại: cung vĩ rời dài và cung vĩ rời ngắn. Kỹ thuật cung vĩ rời dài có thể thấy ở nhiều tác phẩm như *Bắc Kim Thang, Đì cây...*

Bên cạnh việc luyện tập luyến, bài tập thực hành là sự tổng hợp của nhiều kỹ năng đã học từ trước. Do vậy, các bài tập thực hành giúp các em ôn tập kỹ năng, chắc kỹ thuật trước khi tiến tới luyện tập tác phẩm.

2.3.3. *Luyện tập ca khúc và dân ca soạn cho đàn Nhị*

2.3.3.1. *Luyện tập ca khúc*

Chúng tôi sử dụng các ca khúc có giai điệu đơn giản, dễ nhớ và quen thuộc với sinh viên (thường là các ca khúc thiếu nhi) để giảng dạy cho sinh viên.

2.3.3.2. *Luyện tập dân ca*

Dân ca là một thể loại trong âm nhạc dân gian cổ truyền Việt Nam, được lưu truyền cho đến ngày nay qua nhiều thế hệ. Dân ca phong phú với nhiều làn điệu từ khắp mọi miền đất nước như: dân ca Quan họ Bắc Ninh, dân ca Nam Bộ, dân ca Thanh Hóa... Dân ca được hình thành trong đời sống, trong lao động, phong tục tập quán của nhân dân.

Tùy từng vùng, miền mà dân ca lại có những đặc trưng riêng, tuy nhiên có một điểm chung là các bài dân ca thường ví dụ gắn với cuộc sống lao động và đời sống văn hóa tinh thần của người dân lao động.

2.4. Đưa bộ môn đàn Nhị vào các sinh hoạt âm nhạc ngoại khóa

2.4.1. Xây dựng và phát triển câu lạc bộ đàn Nhị

Với tình yêu dành cho bộ môn nhạc cụ truyền thống nói chung và bộ môn đàn Nhị nói riêng, đông đảo sinh viên với sự đồng thuận và hỗ trợ từ phía lãnh đạo nhà trường đã thành lập câu lạc bộ để chia sẻ và nhân rộng đam mê tới nhiều bạn trẻ.

Việc thành lập các câu lạc bộ nói chung và câu lạc bộ âm nhạc truyền thống, trong đó có đàn Nhị nhằm mục đích tạo sân chơi lành mạnh, bổ ích cho sinh viên trường Đại học FPT.

2.4.2. Tổ chức mời nghệ nhân giao lưu, biểu diễn đàn Nhị và tổ chức tham quan thực tế

Cùng với giờ học trên lớp, giảng viên nên đưa nhiều hoạt động ngoại khóa vào chương trình dạy học. Hoạt động ngoại khóa có khả năng thu hút đông đảo sinh viên tham gia, do đó giảng viên có thể kết hợp nhiều lớp trong một buổi học ngoại khóa. Bên cạnh hoạt động ở câu lạc bộ, các buổi biểu diễn trong sự kiện của trường, nhà trường và giảng viên có thể mở rộng các hoạt động ngoại khóa với nhiều chủ đề khác nhau

Với những nghệ nhân giàu kinh nghiệm và những chủ đề phong phú xoay quanh cây đàn Nhị và âm nhạc truyền thống, họ là người sẽ chia sẻ vốn hiểu biết và những kiến thức về văn hóa cũng như bộ

môn đàn Nhị để giảng viên, sinh viên trong nhà trường được giao lưu và học hỏi.

2.5. Thực nghiệm sư phạm

2.5.1. Mục đích và đối tượng thực nghiệm

Dựa trên cơ sở những biện pháp dạy học như đã trình bày và để kiểm nghiệm tính khả thi của những kết quả nghiên cứu trong luận văn, chúng tôi tiến hành thực nghiệm sư phạm, từ đó có sự so sánh giữa phương pháp giảng dạy cũ với các phương pháp dạy được sử dụng.

2.5.2. Đối tượng và thời gian thực nghiệm

2.5.2.1. Đối tượng thực nghiệm

Để thực hiện tiết dạy thực nghiệm chúng tôi chọn đối tượng tham dự tiết học thực nghiệm là những sinh viên năm thứ nhất tại trường Đại học FPT. Đây chính là những sinh viên mà tôi và các đồng nghiệp được phân công và giảng dạy môn đàn Nhị.

Giảng viên dạy thực nghiệm: Phạm Thị Lan

Tác phẩm thực nghiệm: Gà gáy le te, dân ca Cống Khao

2.5.2.2. Thời gian thực nghiệm

Việc thực nghiệm được tiến hành vào 8h ngày 25 tháng 4 và ngày 26 tháng 4 năm 2021.

Địa điểm: Phòng học đàn Nhị, trường Đại học FPT.

2.5.3. Phương pháp thực nghiệm

Để tiến hành thực nghiệm chúng tôi sử dụng phương pháp thực nghiệm đối chứng. Chúng tôi tiến hành thực nghiệm trong 2 buổi. Buổi 1 (25/4), giảng viên dạy học theo phương pháp cũ. Buổi 2 (26/4), giảng viên áp dụng phương pháp mới vào giảng dạy. Mục đích nhằm so sánh, đánh giá tính hiệu quả trong việc áp dụng phương pháp mới vào giảng dạy.

2.5.4. Nội dung và tiến hành thực nghiệm

Nội dung thực nghiệm được chúng tôi thực hiện như sau:

Bước 1: Xây dựng mẫu phiếu điều tra, khảo sát

Bước 2: Tiến hành thực nghiệm ở 2 buổi dạy học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất với cùng một tác phẩm là bài dân ca *Gà gáy le te* (dân ca Công Khao).

Bước 3. Kết thúc thực nghiệm, phát phiếu điều tra

Bước 4. Tổng hợp, thống kê, đối chiếu phiếu điều tra, khảo sát và đánh giá kết quả thực nghiệm.

2.5.4.1. Thực nghiệm buổi 1 (theo phương pháp cũ)

Bước 1: Kiểm tra bài cũ

Bước 2: Giới thiệu bài học

Bước 3: Giảng viên đánh mẫu bài học

Bước 4: Hướng dẫn sinh viên thực hành bài học

Bước 5: Nghe và nhận xét bài học, ghi nhớ phần luyện tập ở nhà

2.5.4.2. Thực nghiệm buổi thứ hai (sử dụng kết quả nghiên cứu)

Tiết học thực nghiệm được thực hiện qua các bước sau:

Bước 1. Kiểm tra phần chuẩn bị của sinh viên

Bước 2: Giới thiệu bài học

Bước 3: Giảng viên thị phạm

Bước 4: Thực hành tác phẩm

Bước 5: Nhận xét bài học

Bước 6: Hướng dẫn sinh viên tự luyện tập

2.5.5. Kết quả thực nghiệm

So với việc thụ động tiếp thu kiến thức từ giảng viên, sinh viên năng động và tự tin hơn trong việc trao đổi cùng giảng viên những khó khăn còn mắc phải. Giờ học sôi nổi và thoải mái hơn.

Qua việc rèn luyện và áp dụng kỹ thuật đàn vào tác phẩm, sinh viên đã có sự tiến bộ rõ rệt, các em hầu như đã sử dụng các kỹ thuật đàn Nhị và ứng dụng vào tác phẩm một cách linh hoạt hơn.

Hầu hết các em đã có ý thức được vấn đề về cao độ khi bấm ngón, các em cần được cử tay để âm thanh tạo ra không bị phô, chênh cao độ, chủ động hơn về các ngón bấm di chuyển trên phím

đàn. Tay kéo vĩ hạn chế việc bị dè, giúp âm thanh tạo ra to, rõ và vang.

Tiểu kết chương 2

Từ việc khảo sát thực trạng việc dạy học đàn Nhị cho sinh viên năm nhất tại Đại học FPT đã thực hiện ở chương I của luận văn, chúng tôi đã nhìn nhận và đánh giá được vấn đề đang gặp phải. Từ đó tiếp tục phát huy những ưu điểm và có những biện pháp giải quyết cụ thể với những hạn chế còn tồn tại. Ở chương 2, chúng tôi đưa ra một số giải pháp nhằm rèn luyện, nâng cao kỹ thuật và cảm xúc âm nhạc của sinh viên, từ đó đem lại những tiết học hiệu quả, cung cấp kiến thức nền tảng về bộ môn đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất tại đại học FPT.

Điều trước hết chúng tôi đặt ra tiêu chí điều chỉnh làm cơ sở cho những thay đổi, thay đổi ở nội dung chương trình, tài liệu chương trình, phương pháp giảng dạy...

Sau khi cân nhắc, chúng tôi lựa chọn khung chương trình phù hợp với các em, bổ sung tác phẩm mới vào chương trình giảng dạy giúp làm phong phú nguồn tư liệu giảng dạy.

Giảng viên kết hợp song song 2 phương pháp: phương pháp truyền thống và phương pháp hiện đại để hướng dẫn các em.

Bên cạnh việc hướng dẫn, giảng viên quan tâm và trao đổi với sinh viên những khó khăn trong việc học, luyện tập. Sẵn sàng hỗ trợ các em từ những bài học trên lớp đến giờ luyện tập tại nhà, trả lời những thắc mắc của sinh viên bất cứ khi các em đưa ra câu hỏi.

Bên cạnh việc đưa ra những giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, chúng tôi tiến hành thực nghiệm để kiểm chứng cho phương pháp giảng dạy bộ môn đàn Nhị cho sinh viên năm nhất tại Đại học FPT. Chúng tôi tiến hành thực nghiệm 2 buổi học với 30 sinh viên, trong đó có 15 sinh viên thực hành và 15 sinh viên quan sát quá trình giảng dạy, lớp giảng viên Phạm Thị Lan cùng tác phẩm *Gà gáy le te* (dân ca Cổng Khao).

Nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy bộ môn đàn Nhị cho sinh viên năm nhất tại Đại học FPT, chúng tôi đặc biệt quan tâm đến việc nghiên cứu, đổi mới các phương pháp giảng dạy. Trong chương 1, chúng tôi đưa ra 2 phương pháp giảng dạy chủ yếu, đó là phương pháp truyền thống và phương pháp hiện đại. Ở đây, chúng tôi không nghiêng về một phương pháp mà vận dụng cả 2 phương pháp một cách uyển chuyển, linh hoạt để hướng dẫn sinh viên. Việc kết hợp cả 2 phương pháp dạy truyền thống và hiện đại được thể hiện qua kỹ năng *thuyết trình, thị phạm; truyền khẩu, truyền ngón kết hợp sử dụng bản phổ; sử dụng các thiết bị kỹ thuật số*. Với việc đổi mới trong phương pháp giảng dạy, chúng tôi mong muốn giúp sinh viên của mình dễ dàng tiếp cận môn học, hiểu sâu, hiểu rõ các kỹ thuật cơ bản của đàn Nhị, tính chất âm nhạc, nội dung tác phẩm... từ đó, chủ động hơn nữa trong việc học cũng như luyện tập đàn Nhị.

KẾT LUẬN

Đề tài nghiên cứu của chúng tôi đi sâu vào nghiên cứu và đề xuất thực hiện những vấn đề mang tính thực tiễn về giảng dạy đàn Nhị cho đối tượng không chuyên là sinh viên năm thứ nhất tại Trường Đại học FPT.

Chúng tôi đã đưa ra những cơ sở lý luận làm nền tảng, định hướng cho quá trình nghiên cứu, đồng thời giải quyết một số khái niệm như dạy học, phương pháp dạy học và đi đến khái niệm dạy học đàn Nhị, phương pháp dạy học đàn Nhị... Tiến hành khảo sát thực trạng của việc dạy học đàn Nhị cho sinh viên năm thứ nhất tại Trường Đại học FPT và đánh giá trên hai phương diện: ưu và những vấn đề hạn chế đang tồn tại.

Về ưu điểm: Nhà trường đảm bảo về cơ sở vật chất; các phòng học được trang bị đầy đủ thiết bị cần thiết cho việc dạy và học; đội ngũ giảng viên được đào tạo chuyên nghiệp tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam, tâm huyết trong việc giảng dạy; đa số sinh viên có năng lực và tham gia tích cực vào việc học tập. Tuy nhiên, còn hạn chế trong việc giảng dạy như: chương trình, tài liệu học tập chưa thống nhất; phương pháp giảng dạy của giảng viên chưa có nhiều đổi mới; tâm lý học tập của sinh viên chưa ổn định; sĩ số sinh viên trong một tiết học quá đông...

Từ những thực trạng còn tồn tại, thiết nghĩ cần có những giải pháp cụ thể giúp sinh viên rèn luyện, nâng cao kỹ thuật và cảm xúc trong âm nhạc nói chung và bộ môn đàn Nhị nói riêng. Chương 2 là đề xuất và tiến hành những biện pháp cụ thể nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy môn đàn Nhị.

Dựa trên những tiêu chí điều chỉnh đã đặt ra nhằm đáp ứng tốt nhất khả năng học tập của sinh viên, chương trình học cũng như xây dựng phương pháp học hiệu quả. Sau khi nghiên cứu, chúng tôi đã đề xuất thay đổi khung chương trình; thời gian học và bổ sung tác phẩm mới vào chương trình giảng dạy.

Về phương pháp dạy học, giảng viên kết hợp song song phương pháp truyền thống và phương pháp hiện đại để hướng dẫn các em. Sự kết hợp cả 2 phương pháp truyền thống và hiện đại được thể hiện qua kỹ năng thuyết trình, thị phạm; sử dụng bản phở; sử dụng các thiết bị kỹ thuật số, tổ chức lớp học ngoại khóa.

Bên cạnh việc hướng dẫn, giảng viên quan tâm và trao đổi với sinh viên những khó khăn trong việc học, luyện tập. Sẵn sàng hỗ trợ các em từ những bài học trên lớp đến giờ luyện tập tại nhà, trả lời những thắc mắc của sinh viên. Về phương pháp luyện tập, sinh viên luyện tập các bài tập kỹ thuật cơ bản, chú ý từ tư thế ngồi đàn, cầm đàn, kéo vĩ, tiến tới các bài luyện ngón và các tác phẩm như ca khúc, các bài dân ca... Khi nhận tác phẩm cần tìm hiểu tính chất của tác phẩm, các vấn đề về nhạc lý, kỹ thuật đàn Nhị được áp dụng trong tác phẩm. Luyện tập bài tập từ tốc độ chậm đến nhanh, hoàn thiện tác phẩm với yêu cầu đúng kỹ thuật, chuẩn âm thanh thể hiện đúng sắc thái, tính chất tác phẩm.

Bên cạnh việc học trên lớp, sinh viên được khuyến khích tham gia các CLB, tham dự các chương trình biểu diễn của trường. Nhà trường cũng tổ chức các buổi học ngoại khóa; mời nghệ nhân giao lưu, biểu diễn đàn Nhị... giúp các em có trải nghiệm thực tế.

Đề tài đã thực nghiệm sư phạm để chứng minh cho các biện pháp dạy học tiến hành thực nghiệm 2 buổi học với 30 sinh viên, trong đó có 15 sinh viên thực hành và 15 sinh viên quan sát quá trình giảng dạy, lớp giảng viên Phạm Thị Lan cùng tác phẩm *Gà gáy le te* (dân ca Cống Khao) và gặt hát những kết quả đáng ghi nhận.

Trong khuôn khổ của đề tài Thạc sĩ, chúng tôi chỉ đề cập được đến một số vấn đề chính trong việc giảng dạy bộ môn đàn Nhị cho các em sinh viên tại Đại học FPT. Những vấn đề chúng tôi đưa ra chắc chắn vẫn còn nhiều thiếu sót. Rất mong các thầy cô, đồng nghiệp tham khảo và đóng góp cho luận văn để đề tài hoàn thiện hơn.